

مکاتب بلغ و بغداد (عراق)

(با نقد و بررسی کتاب البلدان یعقوبی و المصنح التقاسیم فر معرفه الاقالیم
مقدّمه در جغرافیه تاریخی و تمدنی اسلام - ایرانی)

و لقا

سینا فروز

محمد فرهادی

رضا عبادی جامخانه

نشر آیسو

۱۳۹۷

سرشناسه	: فروزش، سینا، ۱۳۵۴ -
عنوان قراردادی	: احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. برگزیده. شرح
عنوان و نام پدیدآور	: البلدان. فارسی. برگزیده. شرح : مکاتب بلخ و بغداد (عراق) (با نقد و بررسی کتاب البلدان یعقوبی و احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم مقدسی در جغرافیای تاریخی تمدن اسلامی - ایرانی) / مولفان سینا فروزش، محمد فرهادی، رضا عبادی جامخانه.
مشخصات نشر	: تهران: آیسو، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۲ ص.
شابک	: ۱۲۰۰۰ ریال : ۹-۴-۹۹۴۸۱-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: یعقوبی، احمد بن اسحاق، - ۹۲۹۲ق.. البلدان -- نقد و تفسیر
موضوع	: مقدسی، محمد بن احمد، ۳۸۰ - ۹۳۳۶ق.. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم -- نقد و تفسیر
موضوع	: جغرافیای اسلامی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: Geography, Arab -- Early works to 20th century
موضوع	: جغرافیای تاریخی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: Historical geography -- Early works to 20th century
موضوع	: ایران -- جغرافیا -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: Iran -- Geography -- Early works to 20th century
شناسه افزوده	: فرهادی، محمد، ۱۳۴۱ مرداد -
شناسه افزوده	: بلخ و بغداد. جامخانه، رضا، ۱۳۵۳ -
شناسه افزوده	: یعقوبی، احمد بن اسحاق، - ۹۲۹۲ق.. البلدان. برگزیده. شرح
شناسه افزوده	: مقدسی، محمد بن احمد، ۳۸۰ - ۹۳۳۶ق.. احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. برگزیده. شرح
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۱۰۴۲۱۶۶ ۷ ۶۹۳
رده بندی دیویی	: ۹۱۰/۹۱۷۶۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۴۲۷۲۹

نام کتاب: مکاتب بلخ و بغداد (عراق) (با نقد و بررسی کتاب البلدان یعقوبی و احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم مقدسی در جغرافیای تاریخی تمدن اسلامی - ایرانی)
مولفان: سینا فروزش - محمد فرهادی / رضا عبادی جامخانه
ناشر: آیسو

نوبت چاپ و سال چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۴-۹۹۴۸۱-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق این کتاب برای مولف محفوظ است

۶	یشگفتار
۷	مقدمه
۹	جغرافیای عمومی در تمدن اسلامی
۱۴	زندگی، اندیشه و آثار یعقوبی
۱۸	عوامل گسترش علم جغرافیا در جهان اسلام
۲۰	مکاتب جغرافیایی در اسلام
۲۵	جغرافی نویسان مهم اسلامی
۲۵	احسن التقاسیم و مکتب بن خلدون
۲۹	گزیده‌هایی از متن کتاب احسن التقاسیم
۶۰	«البلدان» یعقوبی و مکتب عراق
۶۲	روش جمع‌آوری اطلاعات یعقوبی
۶۲	استفاده از روش ترکیبی در تاریخ‌نگاری
۶۴	نحوه ذکر منابع و مأخذ
۶۵	انگیزه تالیف کتاب البلدان
۶۵	منابع اطلاعاتی و ویژگی‌های کتاب البلدان
۶۶	منابع کتبی
۶۷	ریشه‌یابی شهرها و مکان‌ها
۶۷	بررسی جغرافیای تاریخی شهرها در کتاب البلدان یعقوبی
۷۳	گزیده‌هایی از متن کتاب البلدان
۱۷۶	منابع و مأخذ

علم جغرافی در زمان منصور عباسی و به تبع ترجمه کتاب «سنسکریت» به زبان عربی آغاز شد. تعالیم اولیه جغرافیایی را مسلمانان از هندیان آموختند. از سده ۳ تا ۸ قمری، کتاب‌های جغرافیایی به زبان عربی نگاشته شد که امروزه در جغرافیای تاریخی اهمیت خاصی یافته‌اند. از اهم عوامل گسترش علم جغرافیا در جهان اسلام می‌توان به مولفه‌هایی چون:

- ۱- استقرار بغداد به عنوان پایتخت، مسلمانان ۲- فتح ایران، مصر و سند ۳- نقش وزیران ایرانی در تشویق علما و صاحب‌نظران و دانشمندان در توسعه علوم ۴- پیدایش جریان معتزله ۵- همسایگی با هند و یونان و مصر ۶- تأثیرپذیری از ایرانیان، اشاره نمود. در جهان اسلام دو مکتب عمده جغرافیایی نمود یافته است که هر کدامشان دو دیدگاه و نظریه منفکی داشته‌اند که عبارتند از: ۱- مکتب عراقی: بعد از آنکه بغداد به پایتختی امپراتوری عباسی انتخاب گردید، طبیعتاً عراق، جایگاه مرکزی و سیاسی مهمی در جهان اسلام به دست آورد و به همین دلیل می‌بینیم یعقوبی مرکز جهان (صورة الارض) را عراق می‌داند. به همین دلیل یعقوبی، کتاب البلدان خود را با توصیف بغداد شروع می‌کند و ابن خردادبه و مسعودی نیز درباره عراق نظر مشابهی با یعقوبی دارند. ۲- مکتب اصفهانی: از ویژگی‌های این مکتب عبارتند از: ۱- به جغرافیا رنگ اسلامی بخشیدند. ۲- گذشته از اینکه خودشان را به سرزمین‌های اسلامی محدود کردند و تأکیدشان بر مفاهیم جغرافیایی بود که در قرآن و یا با احادیث و روایات پیامبر مطابقت داشت؛ مثلاً، خشکی‌های زمین را به پرنده‌ای تشبیه می‌کردند که با حدیثی از عبدالله بن عمرو بن عاص تطبیق داشت. ۳- آنان مرکزیت جهان را به عربستان، مکه و مدینه می‌دادند. ۴- نظام تقسیم‌بندی را نه بر اساس تقسیم‌بندی کشور ایرانی و نه بر اساس اقلیم‌های یونانی؛ بلکه بر اساس سرزمین‌ها تقسیم می‌کردند.